

Н. І. Білак

кандидат юридичних наук, адвокат,
член комітету з питань конституційного правосуддя
та захисту прав людини Ради адвокатів Одеської області

ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ПИТАНЬ ПРОВЕДЕННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ В ОРГАНАХ ДКВС УКРАЇНИ

У статті розглядаються організаційно-правові аспекти проведення реорганізації в органах Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України). Аналізуються основні етапи реорганізації, правові основи її проведення, а також проблеми, що виникають у процесі реформування ДКВС України.

Виокремлено ключові елементи організаційно-правових аспектів проведення реорганізації в органах ДКВС України, серед яких: 1) нормативно-правові акти; 2) суб'єкти; 3) виконавці/учасники; 4) контролюючі органи.

Особлива увага приділяється необхідності дотримання принципів законності, прозорості та ефективності при проведенні реорганізації. Наголошується на важливості врахування міжнародних стандартів у сфері виконання покарань та захисту прав людини.

На основі загальних принципів реорганізації органів державної влади в Україні та специфіки ДКВС України, виокремлено основні етапи реорганізації: 1) підготовчий етап; 2) етап прийняття рішення; 3) організаційно-виконавчий етап (впровадження); 4) заключний етап (моніторинг та оцінка).

Аналізуються основні проблеми, що виникають як у процесі так і після реорганізації ДКВС України. Запропоновано шляхи вирішення цих проблем.

Наголошується на необхідності впровадження ефективних процесів оптимізації ДКВС України, спрямованих на підвищення результативності, забезпечення дотримання прав людини, а також покращення іміджу України на міжнародній арені. Зроблено висновок, що успішне проведення реорганізації ДКВС України можливе лише за умови комплексного підходу, врахування міжнародних стандартів, а також активної участі громадськості.

Ключові слова: організаційно-правові питання, реорганізація, органи ДКВС України, оптимізація, реформування, структура, функції, повноваження, європейські стандарти, міжнародний досвід, правове регулювання, ефективність, права людини, ліквідація, територіальні органи.

Постановка проблеми. Реорганізація в органах ДКВС України є необхідним кроком для підвищення ефективності її діяльності та забезпечення дотримання прав людини. Однак, цей процес на практиці супроводжується низкою організаційно-правових проблем, які потребують негайного вирішення. Однією з ключових проблем є недосконалість законодавства, що регулює процес реорганізації. Відсутність чітких критеріїв та процедур може мати наслідком допущення зловживань та порушень прав працівників ДКВС України, в тому числі при вивільненні. Окрім цього, реорганізація як правило передбачає скорочення чисельності персоналу, що вимагає дотримання трудового законодавства та забезпечення соціального захисту працівників.

Загалом актуальність обраної теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності діяльності ДКВС України, забезпечення дотримання прав людини в місцях позбавлення волі, а також необхідністю приведення кримінально-виконавчої системи України у відповідність до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційно-правові аспекти проведення реорганізації в органах Державної кримінально-виконавчої служби України комплексно не розроблялася, хоча деякі аспекти знаходили висвітлення в дослідженнях, присвячених проблемам функціонування кримінально-виконавчої (пенітенціарної) системи України, здійснені такими науковцями як: Є. Ю. Барашем, І.Г. Богатирьовим, А. О. Галаєм, С. В. Зливком,

В. Ф. Пузирним, В.Я. Конопельським, М.М. Яцишиним, Ю.І. Пивовар, І.В. Пивовар та ін.

Виклад основного матеріалу. Реформування в органах ДКВС України уже багато років залишається одним з пріоритетних напрямків сучасної державної політики. В умовах євроінтеграційних прагнень України, необхідність приведення діяльності ДКВС України у відповідність до європейських стандартів стає особливо актуальною. Одним із ключових етапів реформування є реорганізація органів ДКВС України, що передбачає оптимізацію структури, функцій та повноважень з метою створення нової моделі – пенітенціарної.

Відповідно до Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року формування ефективної моделі підготовки та діяльності персоналу органів та установ пенітенціарної системи, визначено однією із основних цілей [1].

Процес реорганізації органів ДКВС України є доволі складним та багатограним, що потребує комплексного підходу та врахування організаційно-правових аспектів. При його запровадженні важливим не лише формальне перетворення структури, але й забезпечення ефективного функціонування оновленої системи, здатної забезпечити належне виконання завдань, покладених на ДКВС України. Водночас при проведенні реорганізації в органах ДКВС України особливу увагу слід приділяти необхідності дотримання принципів законності, прозорості та ефективності.

До «організаційно-правових аспектів проведення реорганізації в органах ДКВС України слід віднести такі ключові елементи: 1) нормативно-правові акти, якими врегульовано питання реорганізації (як безпосередньо так і опосередковано); 2) суб'єкти, які уповноважені приймати рішення про проведення реорганізації або приймають участь у його погодженні; 3) виконавці/учасники прийнятих рішень про реорганізацію (наприклад, спеціально створені комісії з реорганізації); 4) контролюючі органи.

На основі загальних принципів реорганізації органів державної влади в Україні та специфіки діяльності ДКВС України, можна виокремити такі основні етапи реорганізації: 1) *підготовчий етап* (ініціювання та обґрунтування), який включатиме: а) формування концепції реорганізації; б) розробку обґрунтування; консультації та громадське обговорення; 2) *етап прийняття рішення*, який включатиме: а) розробку проєкту нормативно-правового акту; б) погодження

та затвердження проєкту нормативно-правового акту; в) опублікування рішення; 3) *організаційно-виконавчий етап* (впровадження), який включатиме: а) створення комісії з реорганізації/ліквідації; б) інвентаризація та передача майна/документів; в) кадрові питання; г) формування нового штатного розпису та структури; ґ) перерозподіл функцій та повноважень; д) внесення змін до установчих документів; е) взаємодія з реєстраційними органами; 4) *заключний етап* (*моніторинг та оцінка*), який включатиме: а) моніторинг впровадження; б) оцінка ефективності; в) коригування та подальший розвиток. Важливо зазначити, що кожен з цих етапів є комплексним і вимагає чіткого планування, законодавчої підтримки, фінансових ресурсів та кваліфікованого менеджменту.

Загалом зміст реорганізаційних заходів в органах ДКВС України може стосуватись: зміни структури (переформатування підрозділів, їх укрупнення або подрібнення, створення нових або ліквідація існуючих); перерозподіл функцій та повноважень (зокрема, делегування або централізація певних функцій, зміна їх обсягу); оптимізація штатної чисельності (зокрема, зменшення або збільшення кількості посад, перегляд кваліфікаційних вимог); зміна правового статусу (зокрема, перетворення установи з однієї організаційно-правової форми в іншу); децентралізація/централізація (передача повноважень на регіональний/місцевий рівень або, навпаки, їх концентрація на центральному рівні). Зазначені елементи в сукупності визначають організаційно-правові аспекти реорганізації ДКВС України.

Говорячи про практичні питання проведення реорганізаційних заходів, то слід вказати, що з років незалежності органи ДКВС України змінювали назву, організаційний тип, підпорядкування. З огляду на що видається можливим запропонувати підхід до періодизації підпорядкування установ виконання покарань та слідчих ізоляторів: перший період (1998-2010 рр.) – підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України; другий період (2010-2016 рр.) – підпорядкування Державному департаменту України з питань виконання покарань; третій період (2016-2019 рр.) – підпорядкування Державній пенітенціарній службі України (ДПТС); четвертий період (з 2019 року – по теперішній час) – підпорядкування Міністерству юстиції України.

Постійним змінам піддавалась не тільки зовнішнє відомче підпорядкування, а й внутрішньо-реорганізаційні перетворення. Наприклад,

реорганізаційні зміни стосувались відокремлення функцій медицини та пробації з підвідомчості органів ДКВС України. Так, зокрема Розпорядження Кабінету Міністрів України від «Про утворення державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» від 13 вересня 2017 року № 684-р. з 1 листопада 2017 р. створено державну установу «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» [2].

Окрім цього, 13 вересня 2017 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 655-р утворено Державну установу «Центр пробації» [3]. Обидва відомства виведено в пряме підпорядкування Мінюсту. Водночас, не зважаючи на реорганізацію, уповноважені органи з питань пробації залишаються невід'ємною частиною ДКВС України відповідно до Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу» [4].

Загалом наразі склалась ситуація за якої фактично органи ДКВС України не мають чітко визначної форми. Оскільки в Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу» [4] не надано легального визначення Державної кримінально-виконавчої служби України, а лише описується її структура та організаційні складові, а замість категорії «Державна кримінально-виконавча служба» вживаються терміни «органи та установи кримінально-виконавчої служби», «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань». Адміністрація ДКВС України або її правонаступник Департамент ДКВС є фактично одним із міжрегіональних територіальних органів. З огляду на що, важливо у новій моделі ДКВС України визначити чітко тип цього органу.

Специфікація положень щодо виокремлення центрального органу виконавчої влади до сфери наявної кримінально-виконавчої служби та пробації, свідчить про позиціонування Міністерства юстиції України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері виконання покарань. Означене спричиняє ряд порушень чинного законодавства, яким врегульовано статус міністерств як центральних органів виконавчої влади та функціональне призначення ДКВС України в цілому. Йдеться про наступне.

Законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», на перший погляд, виокремлено засади функціонування

центрального органу, який реалізує державну політику в сфері виконання покарань, а саме: «державна кримінально-виконавча служба України відповідно до закону «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» складається з центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань» (ч. 1 ст. 6) [4].

Одночасно, слід звернути увагу на те, що Законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» визначено, що на Державну кримінально-виконавчу службу України покладається завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань [4]. У цьому випадку йдеться про кримінально-виконавчу службу, елементами якої є: 1) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань; 2) його територіальні органи управління; 3) кримінально-виконавчі інспекції, установи виконання покарань, слідчі ізолятори, воєнізовані формування; 4) навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, підприємства установ виконання покарань, інші підприємства, установ і організацій, що створені для забезпечення виконання завдань кримінально-виконавчої служби [4]. Однакове звучання «Державна кримінальна виконавча служба» як позначення системи органів та позначення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань не сприяє однозначності юридичних приписів. Крім того, такого органу як Державна кримінальна виконавча служба не утворено. Додатково, положення Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [4] та Кримінально-виконавчого кодексу України [5] по-різному визначають систему суб'єктів, що забезпечують виконання покарань.

На офіційному сайті Міністерства юстиції України зазначено, що до основних завдань Державної кримінально-виконавчої служби віднесено: а) реалізація державної політики у сфері пробації; б) реалізація державної політики в сфері виконання покарання [6]. При цьому, у Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» за центральним органом виконавчої влади, що реалізує політику в сфері виконання кримінальних покарань, – таких повноважень не закріплено [4]. Потреба уніфікації законодавства, яким врегульовано та визначено суб'єктів, що наділені

повноваженнями в сфері виконання покарання та наступного виправлення осіб, що відбувають покарання відмічалась ще у «Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України» 2012 року [7]. Натомість, проектом закону «Про пенітенціарну систему» (2021 р.) до системи спеціально уповноважених органів і установ, діяльність яких спрямовано на формування та реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, віднесено: 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань; 3) територіальні органи з питань виконання кримінальних покарань; 4) установи виконання покарань і слідчі ізолятори; органи пробації; 5) заклади освіти; 6) заклади охорони здоров'я; 7) підприємства, установи і організації, створені для забезпечення виконання завдань пенітенціарної системи [8]. Вказане бачення інституційної складової кримінально-виконавчої системи України є більш прогресивним, але залишає невирішеними ряд питань взаємодії уповноважених суб'єктів.

Відповідно до положень Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України»: Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику ... у сфері виконання кримінальних покарань та пробації (п. 1) [9]. Тобто, на рівні підзаконного нормативно-правового акту було зроблено вказівку на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

У профільному законі зазначено, що «гранична чисельність персоналу центрального апарату центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та його територіальних органів управління визначається Кабінетом Міністрів України» (ч. 3 ст. 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [4]). Аналогічна норма міститься у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України»: «гранична чисельність державних службовців та працівників Мін'юсту затверджується Кабінетом Міністрів України»

(п. 14) [9]. Вказане є збігом, але не відображає послідовність та єдність правового регулювання.

Відповідно до Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»: «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, утворюється, реорганізовується та ліквідовується Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України» (ч. 1 ст. 7) [4]. Одночасно Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» визначено, що міністерства та інші центральні органи виконавчої влади утворюються, реорганізуються та ліквіднуються Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України (ч. 1 ст. 5). Це положення Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» потребує уніфікації відповідно до загального законодавства, яким врегульовано статус центральних органів виконавчої влади незалежно від предмету їх відання.

Прикладом спірних положень законодавства про кримінально-виконавчу службу слугуватиме таке: «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань узагальнює практику застосування законодавства з питань, що стосуються завдань Державної кримінально-виконавчої служби України, розробляє пропозиції, спрямовані на його вдосконалення, і вносить їх на розгляд Міністерству юстиції України» (ч. 2 ст. 7) [4]. Побудова формулювання вказаного тезису вказує на те, що існує окремий центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Реорганізація в органах ДКВС України слід розглядати як процес перетворення структури, функцій та організації діяльності ДКВС України з метою оптимізації її роботи, підвищення ефективності та забезпечення відповідності міжнародним стандартам у сфері виконання покарань. Водночас нерідко реорганізація використовується як інструмент зміни керівного складу установи, яка реорганізується або вирішення інших кадрових питань.

Так, ретроспективний аналіз створення та діяльності територіальних органів управління в пенітенціарній системі свідчить про те, що у 2016 році було ліквідовано 24 територіальні органи управління Державної пенітенціарної служби у вигляді юридичних осіб публічного права. Їх ліквідація пов'язувалась з одночасним

утворенням міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції у межах процедури правонаступництва [10]. Фактично замість двадцяти чотирьох управлінь та відділів, які функціонували при Державній пенітенціарній службі було утворено шість міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції, із визначенням їх правонаступниками відповідних управлінь, а саме: Західне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Львів); Південне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Одеса); Південно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Дніпропетровськ); Північно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Харків); Центральне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Київ); Центрально-Західне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Вінниця) [10].

У 2020 році, міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції було перейменовано на міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції [11]. Видалення сфери пробації з предмету відання територіальних органів управління в межах пенітенціарної системи без наявної заміни чи передачі відповідних повноважень іншим суб'єктами – додатково погіршує ситуацію з якісною реалізацією функцій пенітенціарної системи.

Наявною є й практика, коли в подальшому окремі міжрегіональні управління реорганізовувались шляхом приєднання до Департаменту з питань виконання кримінальних покарань у вигляді структурного підрозділу, втрачаючи статус окремої юридичної особи. Так, до прикладу у межах діючої системи, Південне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції було приєднано до Департаменту з питань виконання кримінальних покарань [12]. Попередньо було приєднано до Департаменту з питань виконання кримінальних покарань і Центральне міжрегіональне управління з питань виконання

кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (м. Київ). Примітно відмітити, що в реорганізаційних документах було вказано на ліквідацію управління, в той час як насправді мала місце реорганізація, правонаступником виступив Департамент з питань виконання кримінальних покарань.

На офіційному сайті Міністерства юстиції України міститься інформація про виділення двох типів територіальних органів управління як органів виконання кримінальних покарань: 1) департамент з питань виконання кримінальних покарань; 2) міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції [13].

В окремих підзаконних нормативно-правових актах, Департамент з питань виконання кримінальних покарань визначається як окремий структурний суб'єкт. Наприклад, згідно Порядку носіння і зберігання зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту особами рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби, затвердженого Постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 406 вказано, що «департамент» - це Департамент з питань виконання кримінальних покарань - міжрегіональний територіальний орган Мін'юсту з питань виконання кримінальних покарань, а «міжрегіональне управління» - це міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань Мін'юсту [14]. Натомість в Положенні про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого Наказом Мінюсту від 17.03.2023 року № 1000/5 [15] термін «міжрегіональні територіальні органи» розглядається як Департамент з питань виконання кримінальних покарань, міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції, а правова категорія «органи і установи ДКВС» передбачає включення таких складових як установи виконання покарань, слідчі ізолятори, територіальні (міжрегіональні) воєнізовані формування, підприємства установ виконання покарань, табори для тримання військовополонених, заклади освіти, інші підприємства, установи і організації, створені для забезпечення виконання завдань ДКВС [15]. Водночас у Порядку проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України, затвердженого Наказом Мінюсту від 12.03.2015 р. № 356/5 визначено «компетенцію структурних підрозділів апарату Міністерства

юстиції України, Департаменту з питань виконання кримінальних покарань, міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції (далі - органи), воєнізованих формувань, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, навчальних закладів, підприємств установ виконання покарань, інших підприємств, установ та організацій, створених для забезпечення виконання завдань ДКВС України (далі - установи), під час проведення службових розслідувань» [16]. Тобто в даному випадку Департамент з питань виконання кримінальних покарань знову ж таки вказано окремо від міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції. З огляду на що існує потреба у приведенні понятійно-категоріального апарату у підзаконних-нормативно правових актах та загалом у законах. Зазначимо, що потреба виділення департаменту як територіального органу управління в сфері виконання покарань не є очевидною. Більше того, відмінності між департаментом та міжрегіональним управлінням – не є очевидно явними.

Таким чином, серед основних аспектів реорганізації в органах ДКВС України, що повинні мати місце слід виокремити: 1) оптимізацію структури шляхом усунення дублювання функцій та неефективних підрозділів, створення чіткої та прозорої системи управління, впровадження сучасних методів управління; 2) удосконалення національного законодавства шляхом його приведення у відповідність до міжнародних стандартів, розробка чітких критеріїв та процедур для діяльності ДКВС України, забезпечення прав та свобод ув'язнених; 3) кадрові зміни; 4) матеріально-технічне забезпечення; 5) впровадження сучасних технологій; 6) громадський контроль за діяльністю ДКВС України; 7) залучення міжнародних експертів та організацій до процесу реорганізації.

Успішне проведення реорганізації залежить від чіткого визначення цілей, завдань та етапів процесу, а також від забезпечення належного правового регулювання. Водночас важливо врахувати міжнародний досвід реформування пенітенціарних систем, адаптуючи його до українських реалій.

Серед основних проблем, що виникають у процесі та внаслідок реорганізації в органах ДКВС України можна виокремити: 1) необґрунтованість прийнятих рішень про реорганізацію; 2) не проведення попередніх консультацій з громадськістю; 3) не врахування думки персоналу;

4) відсутність попередніх досліджень щодо ефективності реорганізаційних заходів; 5) використання процедури реорганізації як інструменту вирішення кадрових питань; 6) недотримання прав та інтересів персоналу; 7) порушення процедури реорганізації; 8) фінансові затрати; 9) звільнення персоналу тощо

До можливих шляхів вирішення проблем реорганізації ДКВС України пропонуємо віднести:

1) обґрунтованість та прозорість управлінських рішень, що супроводжуватимуться та підкріплюватимуться проведенням глибокого аналізу та всебічного обґрунтування необхідності та доцільності реорганізаційних заходів ДКВС України на основі чітких стратегічних цілей та прогнозованих результатів. Важливим в даному аспекті також видається забезпечення публічності та прозорості ухвалення рішень щодо реорганізації, включно з оприлюдненням планів, цілей та очікуваних наслідків;

2) залучення стейкхолдерів та врахування думки персоналу, що передбачає обов'язкове проведення попередніх консультацій з громадськістю, профспілковими органами, експертними колами, міжнародними партнерами та, що особливо важливо, з представниками персоналу ДКВС України на всіх етапах планування та реалізації реорганізації. В даному випадку слід запровадити практику створення сучасних механізмів для збору та врахування думки персоналу, їхнього досвіду та пропозицій, наприклад, через опитування, фокус-групи, робочі зустрічі та представництво у робочих групах з реорганізації, що допоможе підвищити легітимність рішень;

3) обов'язкове проведення попередніх наукових та практичних досліджень щодо потенційної ефективності реорганізаційних заходів, включаючи аналіз ризиків, можливостей та прогноз впливу на функціонування системи. Також слід використовувати бенчмаркінгу, який полягає у вивченні та адаптації кращого міжнародного досвіду реформування пенітенціарних систем, зокрема країн ЄС, з урахуванням національної специфіки;

4) чітке дотримання норм трудового законодавства та законодавства про державну службу під час реорганізації, особливо в частині звільнення, переведення, перекваліфікації та соціального захисту персоналу ДКВС України. Заборона використання процедури реорганізації як інструменту для вирішення "кадрових питань" (небажаних співробітників, уникнення дисци-

плінарних процедур). Кадрові рішення мають базуватися виключно на професійних якостях та відповідності кваліфікаційним вимогам;

4) неухильне дотримання процедури реорганізації шляхом розробки детального покрокового плану реорганізації, що відповідає вимогам законодавства, та чітке дотримання всіх його етапів і термінів. Також слід посилювати внутрішній та зовнішній контроль за дотриманням процедур реорганізації, щоб унеможливити будь-які порушення законодавства, забезпечити доступ до правових механізмів оскарження рішень та дій, що приймаються під час реорганізації.

Реалізація цих шляхів дозволить зробити процес реорганізації в органах ДКВС України більш ефективним, прозорим, легітимним та орієнтованим на досягнення реальних позитивних змін, мінімізуючи негативні соціальні та правові наслідки.

Висновки. Таким чином, слід відмітити, що реорганізація в органах ДКВС є складним та багатограним процесом, що вимагає комплексного підходу та залучення широкого кола зацікавлених сторін. Успішне проведення реорганізації в органах ДКВС України можливе лише

за умови комплексного підходу, врахування міжнародних стандартів, а також активної участі громадськості.

На підставі проведеного аналізу обґрунтовано є невідповідність між положеннями Законів України «Про державну кримінально-виконавчу службу України» та «Про центральні органи виконавчої влади» в частині: а) порядку утворення реорганізації та ліквідації центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері виконання кримінальних покарань не Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України, а Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України; б) призначення та звільнення з посад керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, та його заступників за поданням Прем'єр-міністра України не Президентом України, а Кабінетом Міністрів України; в) статусу Міністерства юстиції України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері виконання кримінальних покарань відповідно до положень Закону України «Про державну кримінально-виконавчу службу України».

Список використаної літератури:

1. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 №1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text>.
2. Структура адміністрації ЦОЗ ДКВС України. URL: https://coz.kvs.gov.ua/?page_id=1474.
3. Про утворення державної установи "Центр пробації": Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 №655-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2017-%D1%80#Text>.
4. Про Державну кримінально-виконавчу службу: Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/en/dkvs/about/functional>.
7. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Указ Президента України від 08.11.2012 № 613/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631/2012#Text>.
8. Про пенітенціарну систему: проєкт Закону України від 22.03.2021 № 5293. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71498.
9. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>.
10. Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 № 348. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2016-%D0%BF#Text>.
11. Про перейменування деяких територіальних органів Міністерства юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.02.2020 № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/48-2020-%D0%BF#Text>.
12. Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1252-2020-%D0%BF#Text>.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/dep/dkvs/departament-z-pitan-vikonannya-kriminalnih-pokaran>.

14. Про затвердження Порядку носіння і зберігання зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту особами рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби: Постанова Кабінету Міністрів України 28.04.2023 № 406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/406-2023-%D0%BF#Text>.
15. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України: Наказ Міністерства юстиції України від 17.03.2023 № 1000/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-23#Text>.
16. Про затвердження Порядку проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України: Наказ Міністерства юстиції України від 12.03.2015 № 356/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-15#Text>.

Bilak N. I. On organizational and legal issues of the reorganization in the bodies of the state penal executive system of Ukraine

The article examines the organizational and legal aspects of the reorganization in the bodies of the State Penitentiary Service of Ukraine (hereinafter referred to as the State Penitentiary Service of Ukraine). The main stages of the reorganization, the legal basis for its implementation, as well as the problems arising in the process of reforming the State Penitentiary Service of Ukraine are analyzed.

The key elements of the organizational and legal aspects of the reorganization in the bodies of the State Penitentiary Service of Ukraine are highlighted, including: 1) regulatory acts; 2) subjects; 3) executors/participants; 4) controlling bodies.

Special attention is paid to the need to adhere to the principles of legality, transparency and efficiency when conducting the reorganization. The importance of taking into account international standards in the field of execution of sentences and protection of human rights is emphasized.

Based on the general principles of the reorganization of state authorities in Ukraine and the specifics of the State Penitentiary Service of Ukraine, the main stages of the reorganization are highlighted: 1) preparatory stage; 2) decision-making stage; 3) organizational and executive stage (implementation); 4) final stage (monitoring and evaluation).

The main problems that arise both during and after the reorganization of the State Committee for the Protection of the Interior of Ukraine are analyzed. Ways to solve these problems are proposed.

The need to implement effective processes for optimizing the State Committee for the Protection of the Interior of Ukraine is emphasized, aimed at increasing efficiency, ensuring compliance with human rights, and improving the image of Ukraine in the international arena. It is concluded that the successful reorganization of the State Committee for the Protection of the Interior of Ukraine is possible only with a comprehensive approach, taking into account international standards, and active public participation.

Key words: *organizational and legal issues, reorganization, bodies of the State Committee for Internal Affairs of Ukraine, optimization, reformation, structure, functions, powers, European standards, international experience, legal regulation, efficiency, human rights, liquidation, territorial bodies.*